

πάνω μου. Μὰ μόλις ἐμπῆκα ἐκεῖ μέσα, ἀνα-
τρίχαισα ὄλος. Ἦτο σάν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο νὰ
εὐρέθηκα διὰ μιᾶς εἰς τὴν Σιβηρία.

Ἐφθασα γρήγορα ἐξω τοῦ κάστρου εἰς τὸ φυ-
λακεῖον τοῦ Ρόμπερ. Τί γλυκεῖα ποῦ εἶνε ἡ ἐλευ-
θερία τότε μονάχα τὸ κατάλαβα ὅπως πρέπει.
Ὁ ἥλιος ἐκόντευεν εἰς τὸ βασιλεῖμά του. Κατά-
μπροστα οἱ κορυφές τῆς Ζήθριας καὶ τοῦ Μαλεβοῦ
χιονισμένες ἀστραποβόλουν. Τ' ἄλλα βουνά με
τὰ χρώματά τους θαρρεῖς κ' ἔλεγαν τραγοῦδι.
Κάτω ἡ θάλασσα τοῦ κόλπου ἐκοιμόταν ἡσυχῇ,
ἡμερῇ σάν ἀρνὶ ἔς τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας του.
Ἐμπρός μου ὁ Ἴτοσ' Καλές ἀσπροκτρινίζεν ὄλος
ἀπὸ τὲς μαργαρίτες, καὶ κάτω ἀπὸ τὴν πόλι τοῦ
Ναυπλίου ἐφθάναν φωνές ἀνακατωμένες με τρα-
γοῦδια καὶ γέλοια.

Ἀλήθεια γλυκεῖα εἶνε ἡ ἐλευθερία! Ἡ ἰδέα
ὅτι οὔτε κακὸ ἔκαμες ποτέ, οὔτε σοῦ ἔκαμαν καὶ
οὔτε θέλεις νὰ κάμης εἰς κανένα, σοῦ δροσιζει τὰ
στήθη. Μὰ ἐκεῖνοι οἱ δὺστυχοι, οἱ ἀπόκληροι ποῦ
κάνουν μῆνες, χρόνους νὰ ἰδοῦν τέτοια χρώματα,
τέτοιο φῶς ν' ἀκούσουν τέτοια γέλοια, τέτοιες χα-
ρές, τέτοιες ἀγάπες, πῶς περνοῦν; Αὐτὴν τὴν ὥρα
ποῦ ἡ πλάσις ὅλη ἐξω λέγει ἄφωνα ἓνα ὑψηλὸ τρα-
γοῦδι, αὐτοὺς νὰ τοὺς κλείνῃ ὁ δεσμοφύλακας τό-
σους μαζί σὲ μιὰ σπηλιά νὰ μὴν ἔχουν φῶς
παρὰ ἐκεῖνο τὸ ἐλάχιστο, ποῦ καταδέχεται νὰ
ἐμπῆ ἀπὸ τὸ παραθύρι τους, νὰ μὴ ἔχουν ἄλλην
ἀναπνοή παρὰ ὁ ἓνας τ' ἄλλουνοῦ! Καὶ τὴν αὐγὴ
νὰ ἐβγοῦν εἰς τὴν αὐλὴ καὶ τὸ βράδυ πάλι νὰ
κλεισθοῦν μέσα, πάντα τὰ ἴδια, αἰῶνια τὰ ἴδια,
μέχρις οὐ οἱ νέοι γεράσουν καὶ οἱ γέροντες ἀπο-
θάνουν ἔρημοι κι' ἀπομόναχοι, πῶς τὸ βαστάς
αὐτό, Θεέ μου; Εἶνε τάχα τόσο πολλὴ ἡ ζωὴ
ποῦ ἔχει ὁ ἄνθρωπος εἰς αὐτὸν τὸν κόσμο κ' εἶνε
ἀνάγκη νὰ βρῆσκαται καὶ ζωντανὸς ἀκόμη μέσα
εἰς τὸν τάφο! . . .

Ἐβράζε μέσα μου ὁ πόνος ὅσα εἶδα καὶ ὅσα
ἄκουσα εἰς τὸν Μιλτιάδη ἤρχοντο κ' ἐτριγυρίζαν
πεισματικὰ τὸ μυαλό μου. Καὶ αὐτὰ τὰ χρώ-
ματα ὅλα καὶ τὸ ἄφθονο φῶς, καὶ ἡ ἀρμονία
γύρω καὶ ἡ χαρὰ, μὲ ἐφαίνοντο σάν νὰ ἔγιναν
ἐπιτήδες διὰ νὰ φθάνουν ὡς ἐκεῖ ἐπάνω νὰ περι-
γελοῦν τοὺς κκαούς καὶ τοὺς ἀναξίους. Κ' ἔξαφνα,
διὰ πρώτην φοράν τόνον τρανώς, ἐβόγγυξα ἀπὸ
τὰ φυλλοκάρδια μέσα!

— Ἀἰ, βρωμόκοσμε! . . .

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Ἀθηναϊκὴ Νῆξ

Εἶνε ὀλίγον ἐγνωστὴς ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εὐχεταί
σήμερον τὸν Σύλλογον Παρνασσόν. Αἰ ἐκ τῆς ζωῆς
τοῦ σωματείου τούτου εὐεργεταί, τὰς ὁποίας ἀπο-
λαμβάνομεν ὅλοι μας, εἶνε τόνον πολλὰ καὶ προ-

φανεῖς, ὥστε μὰ τὴν ἀλήθειαν, εὐχαριστίας μᾶλλον
πρέπει νὰ τῷ ἀπευθῶμεν... Αὐτὸ μ' ἔκαμαν νὰ
σκεφθῶ τὰ συγχαρητήρια καὶ αἱ εὐχαὶ αἱ ἀνταλλα-
γεῖσκαὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν λαμπρῶν ἑορτῶν τῆς
εἰκοσιπενταετηρίδος του. Εἰκοσιπέντε ἔτη... τόσα
παρήλθον ἀφ' ὅτου νέοι τινὲς φιλόκαλοι καὶ φιλο-
πάτριδες, ἀλλ' ἄσημοι ἔτι καὶ ἀνυποστήρικτοι, —
πολυσπερχεῖς μὲν πλὴν ἀπαγεῖς ἀθληταί, κατὰ
τὴν φράσιν ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, τοῦ κ. Σπυριδωνοῦ Λάμ-
πρου, — ἔθεντο τὰς πρώτας βῆσεις τοῦ ἰδρύματος,
τὸ ὁποῖον, χωρὶς οὔτε κἂν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ τὸ φαν-
τασθῶσιν ἐξ ἀρχῆς, ἔμελλε νὰ ἐπιπλευσῇ τῆς ἐπι-
δημίας τῶν ὁμοίων του, ἐπιζῶν μακρὰν καὶ τόνον
ὠφέλιμον ζωὴν, οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ διὰ κανονικῆς
ἐξελιξέως νὰ καταστῇ τὸ λαμπρότερον καὶ εὐπρο-
σωπότερον κοινωνικὸν κέντρον τῆς πρωτεύουσῆς καὶ
τὸ μόνον ἴσως μὴ κερδοσκοπικὸν ἴδρυμα, τὸ ὁποῖον
ἠδουκίμησεν ἐν Ἑλλάδι. Τί θαῦμα πρωτοφανές!

Τὸ εἰκοσιπενταετές ἔργον τοῦ Παρνασσοῦ εἶνε
πολὺ μακρὸν ὥστε νὰ τὸ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα
καὶ σήμερον μάλιστα ὅτε, μετὰ τὰ τόσα λεχθέντα
καὶ γραφέντα, εἰς πᾶσαν μνήμην εὐρίσκαται πρό-
χειρον. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ εὐρέος καὶ πολυποικίλου ὄλοι
ἔχουσι κάτι νὰ ἐνθυμηθῶσι μετ' ἰδιαίτερας εὐγνω-
μοσύνης. Οἱ νέοι καὶ αἱ κυραὶ τὰς συναυλίας καὶ
τοὺς χορούς· οἱ κοιλιάδουλοι τὰ ἐτήσια συμπόσια, οἱ
περιπατητικοὶ τὰς ἐκδρομάς, οἱ εὐμαρεῖς τὰ ἐν-
τευκτήρια, οἱ καλλιτέχνη καὶ οἱ φιλανθεῖς τὰς ἐκ-
θέσεις, οἱ φιλόθησκοι τὸ κήρυγμα, ἡ φιλολογία τὰ
ἐσπερινὰ ἀναγνώσματα καὶ τὰς δημοσιεύσεις, ἡ ἐ-
πιστήμη τὰς συζητήσεις καὶ τοὺς μετεωρολογικοὺς
σταθμούς, οἱ πτωχοὶ τοὺς ἐράνους, ἡ δὲ κοινωνία
ὀλόκληρος τὴν Σχολὴν τῶν Ἀπόρων Παίδων, τὴν
ἀπεργαζομένην τιμίως καὶ χρηστῶς ἀνθρώπους
τοὺς μικροὺς ἀλήτας, τοὺς τῶς προαλειφομένους
εἰς πᾶν εἶδος κακοῦ. Ὡ ναί, ποσάκις διερχόμενοι
ἐκ τοῦ ἰσογείου ἵν' ἀναβῶμεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅ-
που ἐγίνετο ἀνάγνωσμα ἢ συναυλία, ἠκούσαμεν τὸν
βόμβον τῶν παιδιῶν αὐτῶν, τῶν συνηθρισμένων
εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐσπερινῶν μαθημάτων, καὶ πο-
σάκις δὲν ἐσκέφθημεν ὅτι ἐκεῖ, εἰς τὸ ἀπεριποίητον
καὶ ἀπρόσιτον ἰσόγειον ἐτελεῖτο τὸ ἀληθές, τὸ οὐ-
σιώδες ἀλλὰ στωπηλὸν ἔργον τοῦ Παρνασσοῦ καὶ
ὅτι ἐπάνω εἰς τὴν φωταυγὴ καὶ πολυθόρουδον αἴ-
θουσαν, ἐπίδειξις μόνον ἐγίνετο πολυτελείας, μᾶλ-
λον φωνασκοῦ ἢ σημαντικῆς! . . . Καὶ ὅμως δὲν θὰ
ἤμεθα εἰλικρινεῖς ἐὰν δὲν ἐλέγαμεν ὅτι ἀγαπῶμεν
καὶ ἡμεῖς, ὅπως ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἔργον
αὐτὸ τῆς πολυτελείας, παρὰ τὸ ἔργον τῆς πρώτης
ἀνάγκης. Εἶνε καὶ εἰς ἡμᾶς, ὅπως εἰς ὅλον τὸ
παρ' ἡμῖν ἀνεπτυγμένον κοινόν, προσσελεῖς αἱ δύο
αἴθουσαι τῶν συνεδριάσεων τοῦ ἤδη ἀνδρωθέντος
Συλλόγου, ἡ πρώτη ἐκεῖνη ἡ μικρὰ τῆς ὁδοῦ Νο-
μισματοκοπέου, ἡ κεκαλυμμένη τοὺς τοίχους με-
τὰς εἰκόνας τῶν ἀποθανόντων μελῶν τοῦ Συλλό-
γου, μετὰξὺ τῶν ὁποίων προσεῖλκυε τὰ βλεμματά
μας ὁ Παπαρρηγόπουλος καὶ ὁ Βασιλειάδης, ὁ Δε-
ληγεωφόργης καὶ ὁ Βαλαωρίτης — καὶ ἡ νέα αὐτῆ ἡ
παρὰ τὸν Ἅγιον Γεώργιον, ἡ εὐρεία καὶ πολυτε-
λῆ καὶ κατάφωτος, μετὰ τὰ ἐρυθρὰ παραπετάσματα
καὶ τὴν κυκλοτερῆ στοάν. Μήπως ἐδῶ δὲν συνε-
κεντρώθη τσακίς ὅ,τι μέγα καὶ ὠραῖον, ὅ,τι εὐ-

γενὲς καὶ ἔξοχον ἐγκλείουσι αἱ Ἀθῆναι, καὶ μήπως τὸ βῆμα ἐκεῖνο καὶ τὸ ἱκρίον δὲν ἐγένοντο τοσάντις πηγὴ διδασκαλίας ἀληθοῦς ἢ σπανίας καλλιτεχνικῆς συγκινήσεως, τῆς μόνης ἴσως τῆν ὅποιαν ὁ τόπος μας θὰ ἐδύνατο νὰ διαθέσῃ; ... Καὶ κάτω εἰς τὴν εἴσοδον καταυγάζει τὰ κύματα τοῦ ἀνερχομένου καὶ κατερχομένου κόσμου εἰς ἠλεκτρικὸς λαμπτήρ, λαμπρὸς καὶ γλυκύφωτος ὡς πανσέληνος, ὁ ὠραιότερος τὸν ὅποιον εἶδομεν ἐν Ἀθήναις καὶ ἴσως τὸ καταλληλότερον διὰ τὸν Παρνασσὸν σύμβολον. Ἄρα γε ἂν ἐπεσκέπτετο ποτὲ τὰς Ἀθῆνας ὁ Κοππὲ θὰ ἐπινόμαζε βάρβαρον καὶ τὴν ὀπαλλίνην αὐτὴν ἀκτίνα τοῦ πολιτισμοῦ;

*

Οἱ θέλοντες τόρα νὰ εὕρωσι τὸ αἴτιον τῆς ἐκτάκτου αὐτῆς εὐδοκίμησεως, εἰς μάτην θὰ ἐζήτησαν αὐτὸ εἰς τὴν ἱερότητα τοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου, εἰς τὴν σοφίαν τοῦ ὄργανισμοῦ του, εἰς τὴν ἱκανότητα τοῦ προεδρείου του ἢ τὴν θερμὴν ὑποστήριξιν τῆς κοινωρίας. Ἀπεναντίας ἡμεῖς εἰξεύρομεν ἄλλα σωματεῖα μὲ πομπωδέστερα προγράμματα, μ' εὐρυτέρας βλέψεις καὶ μὲ θερμότεραν ὑποστήριξιν, τὰ ὅποια ἐν τούτοις, ζήσαντα ὅσον καὶ τὰ βόδια, μόλις κατορθοῦσι νὰ βρυκολακιάξωσι κατὰ τὴν 25ην Μαρτίου. Αἶ, αὐτὰ τὰ σωματεῖα, δὲν εὗρον τὸν ἀνθρώπων των, ἐν ᾧ ὁ Παρνασσὸς ἀπ' ἀρχῆς εὔρε τὸν ἰδικόν του — τὸ μόνον αἴτιον τῆς ἐκτάκτου του εὐδοκίμησεως.

Γνωρίζετε τὸν ἰσθμὸν γενικὸν τοῦ γραμματεῖα; Λέγεται ἄλλως καὶ ἐρυθρὸς γραμματεὺς, ὡς ἐκ τοῦ χρώματος τοῦ προσώπου του. Ὁ κ. Ἀννίος τὸν ἐγγειογράφησε μίαν φορὰν — καὶ μίαν μόνην; σχηματιζόμενον διὰ τοῦ φουσκωμένου ἀφροῦ ἐνὸς ποτηρίου ζύθου. Ἐπιτυχῆς πράγματι γελοιογραφία. Ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς ἐνθουσιάζει πολὺ κατὰ τὸ φουσκωμένον καὶ ἀγαπᾷ μάλιστα ἰδιαίτερον τὸν ζύθον. Ἄλλ' ἢ τιμὴ τῆς γελοιογραφίης, ὡς καὶ πᾶσα τιμὴ, τῷ ἀξίζει. Εἶνε πρόσωπον γνωστὸν καὶ ἀγαπημένον εἰς τὰς Ἀθῆνας τὸ ἐρυθρὸν αὐτὸ πρόσωπον, πολὺ μᾶλλον ὡς γραμματεὺς τοῦ Παρνασσοῦ ἢ ὡς πράκτορας τῆς Ἀδριατικῆς ἢ, δι' ὀλίγον καιρὸν, ὡς διευθυντοῦ τῆς πάλαι «Καθημερινῆς». Τὸν εἶδε καὶ τὸν ἐπρόσβλεψεν ὅλος ὁ κόσμος εἰς τὴν ἄκραν πάντοτε τοῦ προεδρείου κατὰ τὴν συνεδρίασιν, ἢ περιερχόμενον πρὸ αὐτῆς τὸ κατάστημα ὅλον, μὲ ὕφος ἀνθρώπου εὐρισκομένου εἰς τὸ σπῆτι του, φέροντος εὐθύνην ἀπέναντι τῶν ξένων του, καὶ φροντίζοντος δι' ὅλα νὰ μὴ παρεξηγηθῇ κανεὶς, νὰ μὴ λείψῃ τίποτε. Φαίνεται ἀμέσως ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐνσωματωθεὶς τὴν ἰδέαν τοῦ Συλλόγου καὶ ἐργασθεὶς ἐπὶ εἰκοσιπέντε ἔτη ἀποκλειστικῶς ὑπὲρ αὐτῆς. Ὁ Παρνασσὸς εἶνε τὸ ἔργον του καὶ αὐτὸς ἡ ψυχὴ τοῦ Παρνασσοῦ. Ἡ ἐπιμονὴ του, ὁ ἐνθουσιασμὸς του, ἡ φιλοτιμία του κατώρῃως νὰ μεταδίδεται καὶ εἰς ἄλλους ἐκάστοτε δι' ἐκτάκτου καὶ πурετώδους ἐνεργείας, οὐδέποτε ὑποστάσης ὕψους, — καὶ ἰδοὺ τίτιν τρόπον συνετελέσθη τὸ θαῦμα τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Καὶ ἂν δὲν συνετελέσθη, μεθ' ὅλας τὰς πολυπληθεῖς καὶ γελοίας πάντοτε ἀποπειράς, καὶ κανὲν

ἄλλο ὅμοιον, τοῦτο σημαίνει ἀπλοῦστατα ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς τὰς Ἀθῆνας καὶ δεύτερος γενικὸς γραμματεὺς, ἔχων τὰς ἀρετὰς τοῦ ἰδικοῦ μας.

Γνωρίζετε τὸν κ. Μιχαήλ Λάμπρον τὸν γενικὸν γραμματεῖα τοῦ Παρνασσοῦ; Πρέπει νὰ τον γνωρίσετε καὶ νὰ τον συγχαρῆτε. Αὐτὸς θερίζει σήμερον ὅ,τι ἔσπειρε. Βλέπει τὸ ἔργον του — ἔργον ἐνὸς ἀνδρός — εὐδοθῶν καὶ φθάσαν εἰς περιλαμπρὸν σταθμόν. Αἱ ἐπευφημῖαι αἱ ὅποια ἀντηχοῦν γύρω του εἰς μόνον αὐτὸν ἀνήκουσι. Τὰς ἀκούει καὶ μειδιᾷ μετὰ τὴν ἀσύγκριτον εὐφροσύνην ἀνθρώπου βλέποντος ἐξαίφνης ὅτι τὸ ἔργον του ἐστέρφη ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας, τὴν ὅποιαν, ὅπως ἀφιερωμένος εἰς αὐτὸ, ὀλίγον εὔρε καιρὸν νὰ ὀνειρευθῇ . . .

*

Καὶ πόσον, μετὰ τὸ πολῦτιμον κοινωνιολογικὸν μάθημα τὸ ὅποιον μας δίδει ὁ Παρνασσός, πόσον θὰ ηὐχόμεθα νὰ εὐρίσκετο καὶ εἰς γενικὸς γραμματεὺς δι' ἓνα φιλολογικὸν σύλλογον, τοῦ ὁποίου τόσον αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην! Διότι — μὴ ἐκπληττεσθε — φιλολογικὸς σύλλογος, οἷος τὸν ἐννοοῦμεν ἡμεῖς, δὲν εἶνε ὁ Παρνασσός. Τὸ ἴδρυμα κυρίως εἶνε Ἐσχη, κέντρον κοινωνικόν, τοῦ ὁποίου αἱ καθημεριναὶ ἀσχολίαι καὶ συζητήσεις οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν μετὰ τὴν φιλολογίαν. Τὰ 99 ἑκατοστὰ τῶν μελῶν του εἶνε ἄνθρωποι φροντίζοντες περὶ τῆς φιλολογίας, ὅσον οἱ ποιηταὶ φέρ' εἰπεῖν περὶ τῆς Νομικῆς. Καὶ φιλοξενεῖ μὲν ἐκεῖ τοὺς λογίους καὶ τοὺς ἀναδιβάξει ἐνίοτε εἰς τὸ βῆμα του καὶ ἐκδίδει περιοδικὸν διευθυνόμενον ὕφ' ἐνὸς τῶν διαπρεπεστέρων μας λογίων, καὶ ἐν γένει διατηρεῖ μίαν ἐπίφρασιν φιλολογικοῦ σωματείου, — λείψανον ἴσως παρελθουσῶν ἡμερῶν, ἀγνωστον δι' ἡμᾶς τοὺς νέους, — ἐπίφρασιν δυναμένην νὰ δικαιολογήσῃ πρὸ τῶν ἀπλοστέρων τὸν τίτλον του. Πλὴν ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι οἱ κυρίως λόγοι δὲν εὐρίσκονται ἐκεῖ μέσα εἰς γνώριμον ἀτμοσφαῖραν — πολλοὶ μάλιστα δὲν εἶνε κἂν μέλη — οὔτε δι' αὐτοῦ ἀδελφοποιούνται, οὔτε βλέπονται συχνά, οὔτε συζητοῦσιν ἐν τῇ τύρῃ καὶ τῷ συρφετῷ τῷ ὀσημέραι αὔξονται τῶν ξένων, τῶν παρεισάκτων. Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσὸς δὲν ἐκπροσωπεῖ φιλολογικῶς τίποτε, δὲν ἔχει φιλολογικὴν γνώμην, δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιβολήν. Ὑπὲρ τῆς φιλολογίας δὲν ἐργάζεται περισσότερο ἢ ὅσον ὑπὲρ τῆς ἐπιτιμῆς, ὑπὲρ τῆς μουσικῆς ἢ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων. Αὐτὸ εἶνε πλέον ἢ φανερόν, πλέον ἢ ὁμολογούμενον.

Ἄλλὰ καὶ οὕτως εἶδομεν πόσον χρήσιμον ἀποβαίνει εἰς ὅλους καὶ πόσον δίκαιον εἶνε καὶ ἐγωιστικὸν ὡς εἶπομεν νὰ εὐχηθῶμεν ὑπὲρ τῆς μακροτέρας καὶ ἐπίσης ἀποτελεσματικῆς του ζωῆς. Πλὴν ἢ ἔξοχος αὕτη ἐπιτυχία δὲν πρέπει ἄρα γε νὰ κινήσῃ καὶ τὴν ζηλοτυπίαν μας καὶ νὰ μας κάμῃ νὰ εὐχηθῶμεν θερμῶς ὑπὲρ τῆς ἰδρύσεως νέου κυρίως φιλολογικοῦ σωματείου, ἀπαραίτητου πλέον κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τῆς τελουμένης ἀναγεννήσεως τῆς ἐθνικῆς μας φιλολογίας, ὅταν τόσῃν ἔχωσιν ἀνάγκην διαδόσεως καὶ υποστηρίξεως αἱ ἰδέαι τοῦ μέλλοντος καὶ συσσωματώσεως οἱ εὐγενεῖς των ἐργαταὶ;

ΑΝΤΙΑΛΛΟΣ